

Alecu Russo

Cântarea României

Editura Bestseller

Imagine: Underworld/Shutterstock.com

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

GUVERNUL
ROMÂNIEI

Dacă duşmanul vostru va cere legăminte ruşinoase de la voi, atuncea mai bine muriți prin sabia lui, decât să fiți privitori împilării şi ticăloşiei țării voastre. Domnul părinților voştri însă se va îndura de lacrimile slugilor sale şi va ridica dintre voi pe cineva, care va aşeza iarăşi pe urmaşii voştri în volnicia şi puterea de mai înainte. *(Cronică moldovenească)*

1.

Domnul Dumnezeul părinților noştri înduratu-s-a de lacrimile tale, norod nemângâiat, înduratu-s-a de durerea plămâilor tale, țara mea?.. Nu este îndestul de smerită, îndestul de sfâşiată? Văduvă de feciorii cei viteji, plângi fără încetare pe mormintele lor, precum plâng şi jelesc femeile despletite pe sicriul mut al soților!

2.

Neamurile auziră țipătul chinuirii tale; pământul se mişcă. Dumnezeu numai să nu-l fi auzit?.. Răzbunătorul prevestit nu s-a născut oare?

3.

Care e mai mândră decât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ? care alta se împodobeşte în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

4.

Verzi sunt dealurile tale, frumoase pădurile şi dumbrăvile spânzurate de coastele dealurilor, limpede şi senin cerul tău; munții se înalță trufaşi în văzduh; râurile, ca brâie pestrițe, ocolesc câmpurile; nopțile tale încântă auzul, ziua

farmecă văzutul... Pentru ce zâmbetul tău e aşa de amar, mândra mea țară?...

5.

Pe câmpiile Tenechiei răsărit-au florile?... Nu au răsărit florile, sunt turmele multe şi frumoase ce pasc văile tale; soarele înrodeşte brazda; mâna Domnului te-a bucurat cu bunuri felurite, cu pomete şi cu flori, cu avuție şi cu frumusețe... Pentru ce gemi şi țipi, țară bogată?...

6.

Dunărea bătrână, biruită de părinții tăi, îți sărută poala şi îți aduce avuții din ținuturile de unde soarele răsare şi de unde soarele apune; vulturul din văzduh caută la tine ca la pământul său de naştere; râurile cele frumoase şi spumegoase, pâraiele cele repezi şi sălbatice caută neîncetat

lauda ta... O, țară falnică ca nici una, pentru ce fața ți-e îmbrobodită?

7.

Nu eşti frumoasă, nu eşti înavuțită?.. N-ai feciori mulți care te iubesc? N-ai cartea de vitejie a trecutului şi viitorul înaintea ta... pentru ce curg lacrimile tale?..

8.

Pentru ce tresari? trupul ți se topeşte de slăbiciune, şi inima ți se frământă cu iuțeală... citit-ai oare în cartea ursitei?.. Aerul mişcă tulburat... vântul dogorăşte... Îngerul pieirii arătatu-ți-s-a? Nopțile tale sunt reci, visurile tulburate ca valurile mării bătute de furtună... ce-ți prevestesc?

9.

Priveşte, de la miazăzi la miazănoapte, popoarele îşi ridică capul... gândirea se iveşte luminoasă pe deasupra întunericului... Gândirea, duhul dumnezeiesc ce zideşte, şi credința ce dă viață... lumea veche se prăvăleşte, şi pe ale ei dărâmături slobozenia se înalță... Deşteaptă-te!

10.

Mucenicii sângelui tău n-au zis oare: „şi Domnul va scula pe unul dintre voi, care va aşeza pe urmaşii voştri iarăşi în volnicia şi puterea lor?..” Uitat-ai sângele ce curge prin vinele feciorilor tăi?.. Mult erai mândră odinioară, când strigai „ura” în bătăi?.. pieptul tău era tare ca de oțel, paloşul se tocea pe dânsul... soarele se întuneca de norii de pulbere ce ridicau războinicii tăi.

11.

Poporul tău era îndrăzneț ca vulturul, războinic şi trufaş ca taurul neînjugat... Rămasu-ți-a oare numai umbra puterii şi aducerea-aminte a vitejiei tale?..

12.

Cum a slăbit pieptul tău de oțel?.. mâna ta cea tare cade de oboseală... şi moleşirea a intrat în lăcaşul voinicilor!.

13.

În vremea veche... de demult, demult... cerul era limpede... soarele strălucea ca un fecior tânăr... câmpii frumoase, împrejurate de munți verzi, se întindeau mai mult decât putea prinde ochiul... păduri tinere umbreau dealurile... turmele s-auzeau mugind de departe... şi armăsarii nechezau, jucându-se prin rarişte... pe o pajişte verde slobozenia, copilă bălăioară cu cosițe lungi şi aurite, se juca cu un arc destins. Ferice de oamenii din câmpie, ferice de

cei de la munte!.. Era vremea atuncea, când tot omul trăia fără stăpân şi umbla mândru, fără să-şi plece capul la alt om; când umbra văilor, pământul şi aerul cerului erau deschişi tuturora; iar viața se trecea lină ca un vis; şi când ajungeau pe om nevoile bătrâneților şi moartea, el se ducea, zicând: „mi-am trăit zilele”, şi era sigur că viața lui se va prelungi în copiii şi moştenirea lui...

Dar iată aerul se tulbură... cerul cel limpede se îmbrobodeşte cu nori întunecoşi... un nor de praf învăluie câmpia şi ascunde munții... se aud vaiete... dobitoacele se învârtesc, cum se învârtesc în nopțile vijelioase, când lupii urlă în păduri... caii nechează jalnic... mulțime de glasuri se aud strigând... vădesc când primejdie, când nădejde, izbândă, când pierdere, turbare, deznădăjduire; vântul suflă şi norul se împrăştie puțin... Doamne, fă-ți milă!.. Se vede amestecul unei bătălii!.. Cei ce au năvălit sunt îmbrăcați în fier... săgeata alunecă pe pavăză, şi paloşul cu două ascuțite taie în carne vie... dar piepturile goale stau împotrivă... se luptă cu furie... se plec sabiei... inimile slăbesc... fug... țara slobodă a pierit!.. stați... izbânda-i în mâna Domnului... arcul se întinde din nou... luptătorii se amestecă şi se izbesc... piepturile goale de pavezele... capetele descoperite de coifurile...

Departe pe câmpie se văd arcuri zdrobite, fâşii de steaguri, apoi un coşciug focul jertfei se înalţă în văzduh... învinşi şi învingători cad în genunchi, şi la lumina flăcării îşi dau dreapta şi se iau în braţe... fii cu inimă bună... ţară binecuvântată... Tu fuseşi altarul rudirii crivăţului cu pustia, a bărbăţiei cu mintea, a slobozeniei cu puterea. Din această rudire frământată cu sânge şi sfinţită prin foc se naşte un popor nou.

Astfel povestesc bătrânii.

14.

Oraşele se întemeiază şi se înfrumuseţează din nou... oamenii cresc în îndestulare şi se înmulţesc ca nisipul mării... pământul se acoperă cu holde aurite... volnicia domneşte ca mai înainte, dar nu acea volnicie pruncă, floare plăpândă a pustietăţii, ci slobozenia cea bărbată şi luminoasă, sau puternică şi cu rădăcina ţeapănă şi adânc înfiptă în pământ... sabia, acum nefolositoare, a războinicului stă în coliba sa spânzurată... femeile zâmbesc dulce la pruncii lor... chipul zbârcit al bătrânilor se întinde

de bucurie... pacea aduce legea care chizăşuieşte, iar nu asupreşte... legea, rod al slobozeniei... legea care apără pe cel slobod de nedreptate şi nu apasă pe sărmanul în folosul bogatului... şi multă vreme erau numai oameni fericiți, deşi se aflau bogați şi mai săraci... căci nelegiuirea nu era cunoscută; şi cei bogați, şi cei mai tari nu făceau ei singuri legea, după cum le venea lor mai bine, şi nu puteau călca dreptul altuia, şi junii ziceau, închinându-se către bătrâni: „cinste fie părinților noştri, care s-au luptat vitejeşte şi ne-au lăsat de moştenire moşie şi slobozenie”.

15.

Cel ce nu cunoaşte nevoia legii nu cunoaşte ce e slobozenia, căci nu poate fi slobozenie fără lege... şi acel ce nu se ține de duhul legii se leapădă de slobozenie.

16.

Pământ chinuit, te-a iubit legea... când te va ierta Domnul?

17.

Slobozenia e îndoită: cea dinlăuntru şi cea dinafară... ele sunt surori, una fără alta nu pot trăi... slobozenia dinafară este neatârnarea moşiei, în care naştem şi care ne hrăneşte, moşia de la care tragem numele nostru şi dreptul de om, de sub biruirea oricărei alte ţări şi împărăţii. Pentru sângele ce ne dă, suntem datori cu sângele nostru. Pentru aceasta au fost bătăliile neamului nostru şi a neamurilor, bătăliile cele vestite, scrise cu movile şi mănăstiri pe şesuri şi pe dealuri. Slobozenia dinlăuntru este legea, icoana dreptăţii dumnezeieşti, legea aşezată prin învoirea tuturor şi la care toţi deopotrivă se supun. Acolo unde nu e lege, nu e nici slobozenie, şi acolo unde legea e numai pentru unii şi ceilalţi sunt scutiţi de sub ascultarea ei, slobozenia a pierit... şi fericirea e stinsă... căci atuncea asuprirea, nevoile, necazurile şi sărăcia izvorăsc în lume: atuncea lumea se împarte în săraci şi bogaţi, în stăpâni şi robi, flămânzi şi îmbuibaţi... atuncea lumea stă în cumpănă de pieire... căci dreptatea dumnezeiască e vecinică; ea urăşte şi blestemă pe

omul şi pe neamul ce alunecă în calea nedreptăţii... Străbunii noştri au fost blestemaţi de Domnul pentru strâmbătăţile lor, şi blestemul a trecut din neam în neam până în zilele noastre... privegheaţi asupră-vă ca la candela ce arde, ca nu copiii voştri şi copiii copiilor voştri să zică de voi: blestem asupra părinţilor noştri, care au făcut strâmbătate!.. strâmbătatea izvorăşte din siluire, din pizmă, din jefuire şi din neştiinţă... legea dreptăţii e frăţia, şi ce frăţie poate fi între uliu şi prada lui, între răpitul şi răpitor, între dreptul şi nedreptul?.. până când mai puteţi, voi, cei ce aţi călcat dreptatea, grăbiţi a intra în calea Domnului, căci va sosi ziua izbândirii, ziua când vrabia se va lupta cu uliul şi-l va birui... şi într-adevăr, zic vouă, acea zi s-a apropiat.

18.

Tot lucrul lasă sămânţa sa prin care din nou se naşte: din tulpina bătrână şi putredă a fagului încolţesc vlăstare tinere şi vioae; aşa (şi) din robie se naşte slobozenia, din neorânduială (iese rânduială) ... jugul aduce mântuirea, precum furtuna liniştea... Ridică capul, ţară bântuită de vijeliile lumii, ţară legată de jugul durerii!..

19.

Furtuna mântuirii straşnică are să fie... aveţi grijă de ziua aceea, şi grăbiţi-vă a vă îndrepta din vreme. Târziu va fi atunci a plânge şi a se căi; căci suferinţa îndelungată împietreşte inima omului şi ucide mila şi o smulge dintr-însa... Cei mari şi puternici au toate zilele spre a se îngrăşa din asupririle creştinilor... Norodul are un ceas numai, un ceas în care îşi izbândeşte, şi cu acest ceas răscumpără veacuri de chinuri... Deşteptaţi-vă... că vine groaza... n-aţi auzit prin somn ţipetele şi vaietele megieşilor?.. blestemele văduvelor sărace, sudoarea oamenilor aruncată ca pleava, hrana sărmanilor mistuită, moştenirea copiilor răpită, adunate la un loc cresc furtuna omenească şi iuţesc răsplata cumplită a dreptăţii Domnului. Cei ce prin siluire fac nelegiuiri, prin siluire pier... şi sabia Domnului e în mâna norodului... şi sabia atunci mănâncă carne şi nu cruţă pe nimene, de la sugătorul până la cel desăvârşit bătrân. Şi sângele curge ca un izvor, căci sângele îmbată mintea, ca spirtul şi ca vinul... şi în acea zi se vor auzi mai multe vaiete de cum s-au auzit de când lumea... şi sângele

vărsat va cădea peste capul celor ce fac strâmbătate şi îşi spală mâinile, peste capul celor ce zic acum: nu este dreptate dumnezeiască... care precupesc dreptul văduvei şi vând cugetul lor şi sângele fraţilor lor.

20.

Lumea întreagă are tot o poveste... strâmbătatea care se lăcomeşte la bunul altuia, şi sărmanul care sfarmă funia ce-l strânge; grea e strâmbătatea... şi răsplata ei cumplită este!..

21.

Şi era viaţa dulce şi pacinică... sub aripile slobozeniei legea înflorea... toţi fiii ţării trăiau în bine, căci unirea şi dragostea domneau cu ei... bogatul ajuta pe sărman; sărmanul nu pizmuia pe bogat... fiecare om avea dreptul său şi era moştean[1] în ţara sa... legea era dreaptă şi tare; ea nimicea

înlăuntru pe cei cu inima vicleană, şi era un zid de apărare de către duşmanul dinafară... fruntea ta, o țară mult dragă, nu se pleca atunci ruşinoasă înaintea străinilor, şi, când grăiai, glasul tău se auzea de departe... numele străinilor nu te îngrozea şi, deşi ziceau între ei: „hai să punem în fiare pe feciorii vulturilor şi să domnim asupra lor... căci noi suntem tari şi mai mulți la număr... şi turmele lor vor fi ale noastre... vom necinsti femeile şi fetele lor... şi vom batjocori perii cărunți ai bătrânilor lor”. Dar tu râdeai de laudele sălbaticilor... că vulturii aveau aripi şi căngi tari... când cătai la dânşii, ei piereau precum piere un nor de grauri, când vulturul se leagănă prin văzduh... greu era de a răpune feciorii tăi. Fiecare om era slobod şi plătea cât o sută de oameni, căci se lupta pentru dânsul... slobozenia însuteşte puterea... numai cei mişei şi cei răi țin cu străinii şi cu apăsătorii...

22.

Vântul de la miazănoapte bate cu furie... cerul se întunecă... pământul se cutremură... În patru unghiuri ale lumii se văd înălțându-se stâlpi de flacără învăluită în nouri de fum... se

aud armăsarii nechezând, turmele mugind, zgomote de care şi o larmă îngrozitoare de glasuri de tot felul; limbile se amestecă şi oamenii nu se mai pot înțelege... popoarele se grămădesc şi se îndeasă unele peste altele... de-abia urma unora de pe pământ s-a şters, altele au năvălit în locul lor... pare că ziua de-apoi a lumii ar fi sosit... scârşniri de dinți, gemete şi țipete de moarte se mai aud... Noroadele dau năvală peste noroade şi oamenii peste oameni... pustiirea păşăşte înainte şi în urma lor... dreptatea stă în jaf... legea în sabie, noaptea cu beznele sale a cotropit omenirea... sângele curge pâraie... focul mistuieşte ce scapă din sabie... şi moartea seceră pământul... întunericimea se îndeasă şi mai mult... tot neamul omenesc se frământă şi se struncinează... urgia Domnului... dreptatea dumnezeiască trece pe pământ pustiind!..

23.

Viscolul siluirii se întinde şi mai mult, şi jaful se întocmeşte... cei mai voinici dintre voinici vor să supuie şi pe soții lor, şi pe cei mai slabi... sângele curge mereu... sabia domneşte în acea vreme... Setea de a stăpâni cuprinde pe

oameni... Domnii şi boierii neamurilor se ridică ca nişte uriaşi şi caută a zdrumica[2] popoarele... o luptă mare şi îndelungată se începe între om şi om, popor şi popor, şi între popoare cu căpeteniile lor cele răpitoare... oamenii de război se unesc toți din toate părțile între sine... slobozenia se învinge... pustiirea se întinde peste tot locul.

24.

Din această frământare a popoarelor se naşte o fiară... Robia.

25.

Inima şi tăria sufletelor bărbate... temelia dreptului şi a slobozeniei nu pier în veci!.. în orice inimă rămâne un gând ascuns, un loc unde sămânța bună încolțeşte... popoarele îşi pierd sfaturile şi rătăcesc din calea dreaptă, sau adorm în durere, dar nu pier.

Lumea răvăşită se întocmeşte iarăşi, dar cu încetul şi cu durere mare; neamurile trec prin ispite şi cercări, până ce intră priceperea într-însele şi se înțeleg; aşa şi fierul numai prin foc se înmlădie, se netezeşte şi se face strălucitor.

26.

Se zice în carte, că Domnul pe cei fără de lege, când voieşte a-i prăpădi, îi orbeşte şi le insuflă cugete nebune şi neînțelepte de mândrie... Domnii şi boierii neamurilor ziseră între dânşii: să nu lăsăm popoarele noastre în odihnă, căci odihna deşteaptă gândirea; şi gândirea mână la faptă... să ridicăm stavile, să semănăm zavistia şi ura, şi să insuflăm lăcomia cuprinselor[3] şi a prăzilor, şi să împingem neamurile unele asupra altora, ca astfel să întindem domnirea şi puterea noastră... şi neamurile se duşmăniră şi se pizmuiră între dânsele, luptându-se mereu ca să slăbească pe cele mai tari, ca să înghită pe cele mai slabe, nu spre folosul lor, ci spre folosul asupritorilor pământului... astfel popoarele se făcură părtaşe la nelegiuirile şi nedumnezeirea căpeteniilor lor, sleiră sângele şi topiră carnea după oasele lor în luptă, până când rănite şi sângerate, şi dându-şi sufletul,

cunoscură în sfârşit rătăcirea lor şi cum toate limbile pământului sunt surori şi fiice iubite ale Domnului... şi vremea neînțelegerii trecu!..

27.

Neamurile toate s-au cunoscut între sine... limbile toate s-au îmbrățişat... Numai pe tine, țară de jertfă, pământ de sânge şi de durere, nu te cunosc... mare ți-a fost fala... dar amară îți este răstignirea... Doamne, depărtează paharul!..

28.

În mijlocul viscolului, ce făceai tu, pământ dezmoştenit?.. Pământul ce acoperă cenuşa strămoşilor era frământat de lavă... vârtejul furtunos învăluia câmpia... talazurile acelui ocean fără margini de neamuri, prăvălindu-se din toate părțile lumii, spinteca cu durere coastele tale... Mumă fără copii, feciorii tăi, rătăciți în vijelia omenească, pribegeau în

toate laturile, ducând cu dânşii numai limba şi dorul tău... moşia e cel mai dintâi şi cel mai de apoi cuvânt al omului; într-însa se cuprind toate bucuriile... simțirea ei se naşte odată cu noi şi e nemărginită şi vecinică, ca şi Dumnezeu. Patria e aducerea-aminte de zilele copilăriei... coliba părintească cu copacul cel mare din pragul uşii, dragostea mamei... plăsmuirile (nevinovate) ale inimii noastre... locul unde am iubit şi am fost iubiți.. câinele care se juca cu noi, sunetul clopotului bisericii satului ce ne vesteşte zilele frumoase de sărbătoare... zbieratul turmelor, când se întorceau în amurgul serii de la păşune... fumul vetrei ce ne-a încălzit în leagăn, înălțându-se în aer... barza de pe streaşină, ce caută duios pe câmpie... şi aerul, care nicăierea nu este mai dulce!..

Şi sub cortul pribegiei bătrânii ziceau copiilor: ... colo... în vale... colo... departe... unde soarele se vede aşa de frumos... unde câmpiile sunt strălucite şi pâraiele răcoroase... unde cerul e dulce, unde pământul e roditor şi juncile sunt albe... copii, acolo e țara!.. şi la aceste cuvinte voinicii prindeau armele... pruncii tresăreau în leagăne... femeile cântau patria depărtată şi durerea pribegiei... cei slabi se îmbărbătau. Şi tu erai mândră atunci, o, țară nemângâiată... feciorii tăi erau un neam bărbat... numele

tău era vestit noroadelor... războinicii tăi erau vitejii vitejilor... dragostea moşiei întărea ca o za de oţel latele lor piepturi şi braţele lor erau tari... câţi căutau la tine te pizmuiau, şi duşmanii tăi înşişi îţi dau laudă... când din nări sforăind şi din ochi scânteind, taurul clătina coarnele, groaza se răspândea în toate laturile...

29.

Lupta întăreşte pe cel slab, şi primejdia măreşte pe cel tare... tot bunul are nevoile sale. Ghimpul se ascunde sub floare... aşa şi slobozenia mulţi vrăjmaşi are... pentru că este partea cea mai frumoasă, cea mai roditoare din moştenirea părinească. Nu aurul este bogăţia neamurilor, nu neavutul este sărăcia oamenilor. Avuţiile de aur sunt pieritoare, sărăcia harnică e o bogăţie ce nu se răpeşte; munca e bogăţie vecinică.

30.

Noi, săracii de legi, ca să păstrăm moştenirea aceasta, sau ca să o luăm înapoi, când ni s-a răpit, trebuie: o mare stăruință şi priveghere, jertfe necurmate şi o unire strânsă între oamenii din acelaşi sânge... astfel ca toți să stea pentru unul, şi unul pentru toți.

31.

Mai odihneşte-te, pământ al luptelor!.. precum muncitoriul stă de se răsuflă. Fruntea ta e plină de sudoare şi de pulberea bătăliei... mai răsuflă puțin, căci ai duşmani mulți la număr... şi soarta ta e o luptă necurmată.

Fost-ai multe veacuri volnică, ca pasărea văzduhului, până când o seminție iubitoare de cuprinderi râvni după patria fecioară a slobozeniei. Vulturul legioanelor zdrobise lumea în ghearele sale... ca să te poată cuprinde în brațe, fu silit a te lua de soție!.. seminția pustiei cu seminția ce năvălise peste dânsa s-a amestecat... acum slobozenia mai bărbată are arc şi sabie spre apărare... Ascute-ți sabia ca fulgerul şi încoardă-ți arcul, o, țara mea!.. duşmanul se găteşte şi tu eşti straja lumii... lumea te-a părăsit şi s-a sculat asupră-ți:

noroadele s-au legat între ele, pentru a te batjocori şi a stinge dintre noroade pomenirea ta... o, patria mea, jertfeşte-te!

32.

Grăbeşte a mai prinde putere... iată, se mai apropie o furtună... De-abia vijelia omenească se mai potoli şi o întunericime cât un grăunte se zăreşte dinspre răsărit... De ce merge mai creşte... şi ca un nour se îndeasă şi se întinde... Cerul se întunecă, viscolul izbucneşte... norul se varsă pe pământ ca un râu întărâtat şi, ca o mare fără margine, înghite şi îneacă tot ce-i iese înainte... Spaima a cuprins toate neamurile... slobozenia şi legea popoarelor se zdrumică... potop de sânge este... pământul se umple de dărâmături... războinicii o iau la fugă... voinicii sunt cuprinşi de frică... semiluna străluceşte.

33.

Pentru ce salţi, Dunăre bătrână?.. un biruitor îndrăzneţ venit-a oare, ca în zilele strămoşilor, să calce cu amândouă picioarele pe amândouă malurile tale?.. Legioanele înviat-au şi mai vin să întemeieze de a doua oară patria?.. apele tale se umplu, sar în sus şi vâjâie îngrozite... nu... un turban se vede pe mal... armăsarii Anadolului nechează, sărind în două picioare de nerăbdare... pala pustieşte ţărmul din a dreapta... popoarele de la miazăzi la miazănoapte, de la răsărit la apus plec capul lor sabiei şi se leapădă de legea părinţilor lor, ca să-şi scăpe viaţa, şi cred Coranului... Mahomet ia locul lui Hristos... Sabia şi Coranul duc robia după dânsele...

34.

Pe râuri plutesc dărâmăturile palatelor şi ale bisericilor... cu sângele se scurge rămăşiţa neatârnării a douăzeci de popoare... Valurile izbesc spumegând valurile, şi spuma lor e sângerată. Pe luciul Dunării merge şi se întoarce, se afundă şi se ridică un iatagan scânteietor... şi valul înfiorat azvârle pe ţărmurile înspăimântate pe feciorii proorocului...

„Allah! — strigă ei... — aicea e pământul făgăduit celor credincioşi!...”

35.

Dacă duşmanul vostru va cere legăminte ruşinoase de la voi, atunci mai bine muriți prin sabia lui decât să fiți privitori împilării şi ticăloşiei țării voastre... Domnul părinților voştri însă se va îndura de lacrimile slugilor sale şi va ridica dintre voi pe cineva, care va aşeza iarăşi pe urmaşii voştri în volnicia şi puterea de mai înainte.

36.

Pustiirea se întinde pe câmpii... codrii clocotesc de o fâşâire duioasă... pe coastele dealurilor se văd numai sate arse şi turme de femei rătăcind cu pruncii la țâță... o, țara mea! unde sunt acum voinicii tăi cu inima vitează şi cu brațul tare?.. N-aud ei răcnetul tău... vaietele femeilor... plânsorile

copiilor... rugile fecioarelor?.. leii făcutu-s-au miei?.. Paloşele crunte ruginitu-s-au în mâinile războinicilor tăi?.. şi femeile ziceau: „vai nouă... vai!.. bărbaţii ş-au prăpădit inima... moştenirea copiilor noştri o să cadă în prada vrăjmaşilor... şi copiii vor ajunge robii lor... şi ei se vor purta cu dânşii, sărmăneii, ca stăpânul cel rău cu câinele său... şi vom rămâne de râsul şi de batjocura neamurilor...” şi mumele ziceau la feciorii lor: „cel ce fuge dinaintea duşmanului este mişel... şi mişeii nu sunt din sângele nostru... duceţi-vă de muriţi mai bine slobozi, decât să trăiţi în robie şi ocară”.

37.

Vâjâie crivăţul... se clatină pământul... răsună buciumele... oamenii se izbesc cu oameni... zalele cu fierul... piepturile cu oţelul... vitejii cad morţi în ţărână... sângele desfundă pământul... leşuri plutesc pe râuri... pârjolul se învârteşte în toate părţile. Strigările luptătorilor şi clăncăirea paloşelor, încrucişându-se, răsună cu huiet... ce te-ai făcut, mare vizir?.. Unde-ţi sunt voinicii, paşă cu trei tuiuri[4]? Vântul

împotrivirii sfărâmă zăbalele armăsarilor tăi... năvala se trase înapoi, spăimântată de piepturile goale ale vitejilor!..

Cine fuge colo în vale cu brâul descins... cu turbanul desfăcut... cu pala zdrobită?.. Sultanul cel fălos... Sultanul groaznicul ... Fugi... şi erai împăratul împăraților... numele tău îngrozea mai mult decât o oştire... Paşii[5] tremurau când te vedeau trecând... Unde sunt cetele cele numeroase, ca şi țările tale, ostaşii tăi, mai mulți la număr decât stelele cerului? Trăsnetul pică din mâinile tale... numele tău de nebiruit pieri... Fugi... şi, în goana fugii, căpitanii tăi nu mai cunosc pe voinicul înfricoşător ce încura armăsarul înaintea bătăliei. Caută în urmă, vezi-ți comorile prădate... haremul pângărit... caii nechezând în câmpie fără călăreți... câte mume te vor blestema, o, sultane Fulgere... credincioşii proorocului zac neîngropați pe câmpuri... Dumnezeu s-a fost îndurat de lacrimile slugilor sale şi a ridicat pe acela ce le-a aşezat iarăşi în volnicia şi puterea de mai înainte.

38.

Eşti frumoasă, eşti avuțită... o, țara mea... ai copii mulți la număr, care te iubesc... ai cartea de vitejie a trecutului şi viitoriul înaintea ta... pentru ce curg lacrimile tale?..

39.

Tresari, pare că trece pe zare năluca văilor... inima ți se frământă cu iuțeală... citit-ai în cartea ursitei, ori că îngerul pieirii ți s-a năzărit?..

40.

Pentru ce stai înmărmurită, o, țară română?.. nu-ți mai aduci aminte de zilele cele vechi?.. trăsnetul se zdrobea în mâinile celor nebiruiți... turbanul se rostogolea în țărână... străinul fugea ca de moarte, când vedea amenințătorul tău steag, un semn de dreptate, putere şi slobozenie... Turcul, cuprins de spaimă, alerga să se ascundă între cadâne în

harem... şi tătarul, în fuga calului, lua îndărăt drumul pustiei!

41.

Sub poalele unui munte se întindea o câmpie mare, şi un soare strălucitor lumina acea câmpie... Doi inşi se preumblau printr-însa... stau ades în loc... şi apoi porneau mai departe... Precum spicurile, în vremea secerii, zac unele peste altele, aşa şi oase peste oase de morţi acopereau pământul... petice sfâşiate şi acăţate de prăjina lor plecată de-abia se mai mişcau de vântul ce dogorea... un nour de corbi fâlfâia pe deasupra croncăind, vulturi mari se învârtejeau în văzduh, ş-apoi deodată se azvârleau cu iuţeală peste oasele înălbite... nici o locuinţă nu se zărea în acea vale a morţii... ici-colea movile semănate fără rând încreţeau ca nişte valuri luciul câmpiei... şi pe fiecare din acele movile era câte un semn deosebit... pe una o cruce roşie plecată... pe alta un turban sângerat cu semiluna înfiptă pe dânsul... mai departe, o suliţă tătărească sfărâmată... şi acolo stau mormane grămădite, după seminţii şi lege, oasele neamurilor care se întâmpinară pe

acest câmp de bătălie... fiecare la un loc, ca un semn de izbândă pomenitoare...

La marginea câmpiei era o pădure, iar din fundul pădurii se auzea o fâşâire neînțeleasă... o plângere ce semăna cu vaietele sufletelor chinuite... Copacii erau împestrițați de frunze felurite, pline de o rouă roşie... şi în vârful unui stejar bătrân, un vultur alb fâlfâia şi scutura din aripi... şi la fiecare din acele mormane, cei doi oameni îngenuncheau şi ziceau împreună: „...Fală de mărire ție, țara noastră, binecuvântată şi cuvântătoare de Dumnezeu... feciorii hunilor s-au încumetat să te supuie... şi tu ai fost peştera ciolanelor lor... potopul Asiei a vrut să înghită lumea... şi tu ai fost stavila lumii... un neam de viteji a râvnit la turmele tale şi la grânele aurite ale holdelor tale... şi tu ai legat pe viteji doi câte doi... şi ai arat cu dânşii țărâna... şi ai semănat cu sângele şi cu sudoarea lor Dumbrava Roşie, pădurea sângelui!”

42.

Cum de te-ai veştezit, floare a falei şi a slobozeniei?.. Într-o zi vruseşi să te odihneşti, ca omul obosit de muncă... şi

feciorii tăi cei vicleni făcură sfat între dânşii... Cugetul nedreptăţii şi al domniei intra în sufletul lor... şi râvniră la armele şi avuţia fraţilor lor. Zavistia semăna sămânţa gâlcevilor şi a împerecherilor... feciorii tăi te muşcară la inimă, o, ţara mea, şi îţi făcură rană mare... Străinul puse piciorul pe pieptul tău, ca să te înăduşe... şi dete în mâinile voinicilor tăi furca în locul paloşului de odinioară... şi tu, muşcată, te lăsaşi de bunăvoie în mâna celor ce nu putuse a te birui!..

43.

În şesurile tale duşmanii corturile şi-au întins... mândria numelui tău a căzut, precum cade de pe deal stejarul cel îmbătrânit, şi nu-ţi lăsară de a răsufla fără numai atâta aer, precât se îndurară ei... Domniile şi boieriile tale îngenunchează înaintea lor.

44.

Erai un trup cu viață şi ai ajuns umbra morții... războinicii tăi s-au făcut muieri, boierii tăi, robi ai duşmanilor, şi steagul tău pieri dintre steagurile neamurilor!..

Pentru ce te frământi oare? îți este dor de vremea veche... vreo rază din fala trecută venit-a să lumineze fruntea ta?.. Nu, ci frământarea e de durere!...

45.

Mândră şi vitează erai în bătălie, o, țară română... Cu greu şi cu anevoie era a te birui... Ca să-ți sugă sângele, feciorii tăi cei blestemați te deteră în prada duşmanului. Neamurile ce pizmuiau puterea ta şi numele tău cel falnic se legară între ele şi ziseră: „Hai să zdrobim acest cuib de volnicie...” Ele te orbiră de ură şi de zavistie, puterea ta se toci pilită de trupul tău însuşi... uriaşii se aruncară asupra trupului tău, şi îl tăieră în bucăți şi împărțiră între sine, ca pe nişte turme, pe feciorii tăi: „şi aruncat-au la sorți hainele lui Hristos”, zice Psaltirea.

46.

Mult mai înainte păgânul zisese: „Ca să zdrobesc acest trup, ce mă îngrozeşte şi când nu se mişcă, să dau drumul asupră-i nemernicilor mei...”; şi venetici, lepădați de Domnul, ca un nor de lăcuste, trecură mările şi se azvârliră peste tine, o, pământ al grelelor dureri, şi supseră sângele măduvei tale! Ei aruncară pe copiii tăi în beznele întunericului... şi numele lor pieri cu tine... Erai slobodă... şi te puseră în obezi... erai avută... şi se îmbuibară de carnea ta, ca nişte lupi flămânzi... erai vitează, şi înfipseră mişelia în inima ta... erai vrednică şi lăudată... şi ajunseşi defăimată... erai curată... şi te pângăriră cu tâlhăria şi nelegiuirea!

47.

Sângele feciorilor tăi s-a stricat, şi inima lor a putrezit... când erai tare, erau şi ei mândri de tine... dar de când s-au amestecat cu cei mişei şi cu cei vicleni, s-au făcut şi ei vicleni şi mişei!...

48.

Tu eşti ca corabia fără cârmă bătută de furtună... şi vâslaşii cei răi care şi-au însuşit (dreptul) de a fi cârmaci te duc dintr-o nevoie într-alta şi mai mare, din fărădelege în fărădelege, din păcătuire în păcătuire... că sunt orbi de strâmbătate... Iarba se usucă pe unde călcăm... înțelepciunea noastră e minciuna... isteciunea noastră -- jefuirea... faptele nostre — faptele iadului... şi am supus robiei pe frații noştri, am robit clăcii sângele nostru[6], şi am ofilit fruntea ta... stins-am candela cu suflarea noastră de fărădelege... ce vei zice, o, țară de necazuri, Rahilă nemângâiată... când îi grăi?... Ce vei face când va veni ziua dreptății şi a curățirii?

49.

Jalnic e cântecul tău, romăncă copiliță!.. Ce zici? Ienicerii trecut-au Dunărea?.. Tătarul pustiitor împrăştie oare

spaima de-a lungul țării?.. Leahul călăreț venit-a să-şi izbândească de războaiele pierdute, şi ungurul să-şi adune oasele risipite ale ostaşilor săi?.. Logodnicul cins-a paloşul strămoşesc?.. Cântă-ți cântecul...

50.

Doina şi iar doina!.. cântecul meu e versul de moarte al poporului la şezătoarea priveghiului... pământul îi e de lipsă... şi aerul îl îneacă... Văzut-am flăcăii scuturându-şi pletele... şi fruntea lor a se încreți fără de vreme... florile de pe capul copilelor a se veştezi... şi poporul căutând în beție uitarea necazurilor... Trist e cântecul în sărbătorile satului: „Birul îi greu, podvoada[7] e grea!..” Bătrânii îşi ascund ochii plini de lacrimi, bărbații stau obidiți... cântecele se sfârşesc în blestemuri... şi copiii căinează naşterea lor. Poporul e stâlpul țării... fiecare părticică de pământ e vopsită cu sângele lui... şi într-o zi ni s-a zis: „Munceşte, române, de dimineață până în seară... şi rodul muncii nu va fi al tău!... tatăl tău ți-a lăsat moştenire o țarină şi arme... şi nu te vei bucura de dânsele... şi tu vei trăi vecinic robind... trupul şi sufletul tău vor fi străini pe pământul înrodit de tine... vei

plăti aerul ce răsufli... vei plăti soarele ce te încălzeşte, şi locul unde zac oasele mamei tale, vei plăti dreptul să creşti vaca ce hrăneşte pe copiii tăi, şi boul ce-ți ajută la muncă... trupul tău se va gârbovi sub bătaie, şi partea ta în lume va fi ocara!” Veneticii zisu-ne-au în limba lor: „Al nostru e pământul şi acei ce locuiesc pe dânsul... ale noastre câmpurile... ale noastre dealurile... ale noastre cotunele, satele şi târgurile, colibele şi curțile, toată mişcarea şi toată suflarea... Tu ai fost puternic şi viteaz în luptă... dar puterile tale s-au tocit de sărăcie şi de stricăciune... şi noi am cules rodul vitejiei tale... Vor veni feciori cu mângâieri mincinoase de ți-or povesti că eşti şi tu un popor... Noi suntem păstorii... Tu eşti turma chinurilor...” Toți îşi bat joc de viața, munca şi sărăcia ta, şi slugile slugilor calcă peste trupul tău... cei ce zic că sunt aleşii tăi cresc în măriri şi avuții, şi ție-ți este frig, şi copiilor tăi le este foame!.. Ei fac legi, dar nu pentru dânşii, ci pentru împovărarea ta!.. Doina şi iar doina!.. Suntem pribegi în coliba părintească... şi străini în pământul răscumpărat cu sângele nostru!.. Dar în câmpie creşte, şi pe deal iarăşi creşte o floare pentru popoarele chinuite... Nădejdea!

51.

Era odinioară un neam de frați născuți dintr-o mumă şi dintr-un tată... şi veni acel neam într-o țară lată şi mănoasă pe căile cerului de se pomeneşte şi astăzi... Şi frații se iubeau între sine şi creşteau în avuție şi fericire... turme nenumărate, ca stelele, păşteau în câmpii întinse... vecinii şi hoții pizmuiau unirea, puterea şi bogăția lor, dar le era teamă de dânşii, căci bărbăția lor îi îngrozea... şi astfel aceşti frați trăiau fericiți, şi copiii lor în moştenirea cea mare rămasă de la părinții lor... Când vreo nevoie venea dintr-o parte, ei alergau cu toții într-acolo... cădeau cu toții împreună, când vijelia mare îi dobora, dar se ridicau iarăşi cu toții împreună şi izbândeau... astfel se pleacă şi se ridică în timp de viscol vârfurile codrilor.

După ce trăiră într-acest chip vreme multă, nepoții ziseră într-o zi între dânşii: „Pentru ce să mai trăim amestecați unii cu alții, mai bine să împărțim moştenirea părintească, şi fiecare să ia partea sa...” Atuncea traseră cu funia şi-şi împărțiră moşia în mai multe părți: una la miazăzi, alta la apus şi alta la miazănoapte... Săpară şanțuri şi puseră râurile şi munții hotare între dânşii... şi de atuncea frații nu se mai puteau vedea între ei... şi vecinii se umplură de

bucurie... Nu trecu mult, şi fiecare, şezând închis în moşia sa, ajunse că copiii din aceiaşi părinţi uitară de tot unii de alţii, şi de vorbeau tot o limbă... dar nu se mai înţelegeau... şi când unele din ramurile acelui neam se stingeau de pe faţa pământului, înecate de vecini, ceilalţi fraţi nu simţeau nici o durere... căci acum erau străini şi duşmani între dânşii, şi se ridicau cu duşmanii împotriva sângelui lor!..

Şi aceste neamuri, care încă se numesc între sine români, în ochii celorlalte popoare sunt numai seminţii rătăcite, al cărora izvor s-a stins din ţinerea (de) minte a oamenilor!..

52.

Domnul Dumnezeul părinţilor noştri înduratu-s-a de lacrimile tale, ţară română?.. Nu eşti îndestul de smerită, îndestul de chinuită, îndestul de sfâşiată?.. Văduvă de feciorii cei viteji plângi fără încetare pe mormintele lor, precum plâng şi jelesc femeile despletite pe sicriul mut al soţilor.

53.

Neamurile auziră țipătul chinuirii tale... pământul se mişcă... Dumnezeu numai să nu-l fi auzit?.. Răzbunătorul preursit nu s-a născut, oare?

54.

Care e mai mândră decât tine între toate țările semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobeşte în zilele de vară cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

55.

Deşteaptă-te, pământ român! Birueşte-ți durerea... E vreme să ieşi din amorțire, seminție a domnitorilor lumii! Aştepți oare, spre a învia, ca strămoşii să se scoale din morminte?.. Într-adevăr ei s-au sculat, şi tu nu i-ai văzut... ei au grăit, şi tu nu i-ai auzit... Cinge-ți coapsa ta, caută şi ascultă... ziua

dreptății se apropie... toate popoarele s-au mişcat... căci furtuna mântuirii a început... Vezi! cu cât mai mult pleci capul, cu atâta cei nelegiuiți îşi bat joc de tine şi sug sângele tău... Din a dreapta şi din a stânga piticii şi uriaşii râvnesc la tine, oricât de slabă şi zdrumicată eşti.

56.

Sfârşitul ispitelor s-a apropiat... căci vremea trece iute... şi semne s-au arătat pe cer... Şi blestemul a covârşit măsura... oamenii sângiurilor ți-au mistuit inima şi plămâiele. Ei înălțară trufia lor pe tâlhărie, avuția lor pe foametea ta... mărirea lor pe zdrențele tale... puterea şi strălucirea lor pe sângele ce ai vărsat într-o sută de bătălii, unde părinții lor nu se aflară!.. ține minte numele lor, o, țară a grelelor dureri, şi numele străinului!

57.

Aurică copiliță, cântă frunza verde, cântă floarea câmpului, cântă floarea muntelui, cântă nădejdea... nădejdea e glasul Domnului! Norodul trebuie să se ispăşească şi să se curețe de păcatele sale, şi prin ispitele suferinței numai se curăță noroadele... cele ce am făcut în vremea trecută nu sunt ispite... căci, dacă ne-am luptat şi am fost viteji, rodul luptei şi al vitejiei ne-au fost volnicia şi numele nostru... Ispitele sunt strâmbătatea judecătorilor... despoierea şi mişelia, minciuna şi lăcomia, zgârcenia şi împilarea domnilor şi a boierilor... cumpăna nepotrivită a dreptății... uciderea proslăvită... robirea pentru unii şi desfrâul pentru alții... toate acele fapte grozave, pentru care s-au cotropit Sodoma şi Gomora, oraşe şi țări urgisite de Domnul Dumnezeu pentru blestemăția lor!.. şi toate aceste ispite le-ai cercat, pământ român... paharul fărădelegii s-a umplut peste margine şi palaturile de strâmbătate se prăvălesc surpate de blestemul norodului! Făptuitorii de tâlhării se spăimântează înşişi de faptele lor!.. Domnul şi-a întors cu scârbă fața de la dânşii, şi îngerii s-au depărtat cu groază de ei... Eşti searbădă şi slăbănogită... ai suferit toate... o, țară de chinuri!.. Ridică-ți capul strivit şi caută de vezi... semne s-au arătat pe cer... furtuna mântuirii a început!..

58.

Să nu ne scârbim de vremea trecută, când bătrânii povestesc bătăliile cele uriaşe şi ne arată dărâmăturile cetăţilor; când ne spune lupta, zgomotul, sângele vărsat şi câmpiile acoperite de morţi, ciuma şi văpaia focului, foametea şi războiul; şi pe câmpiile pârjolite cetele tătăreşti târând în fuga mare, legaţi de cozile cailor, pe femei, copii şi bătrâni!.. Era acea vreme a luptei... era viaţă, bărbăţie şi putere, vitejie şi jertfe... cei ce făceau faptele mari aveau o moşie... şi erau umărul drept al moşiei, şi ridicau stâlpi de biruinţe, şi ţara era o ţară de falā şi zidul cel tare al credinţei!..

59.

Oraşele s-au întemeiat din nou, dărâmăturile turnurilor şi ale curţilor nu se mai văd... alte curţi şi alte turnuri s-au înălţat în locul lor... copiii robiţi întorsu-s-au iarăşi... dar oamenii sângiurilor nu-ţi deteră înapoi volnicia... pământ al grelelor dureri!.. şi copiilor tăi le-a rămas robia... Pe câmpul de bătaie se văd oameni cu braţele goale, cu piepturile

dezvelite, zvârlindu-se peste ascuţitul paloşelor... şi în locul oricărui om ce cade, în locul oricărui pept ce se despică, alt piept şi alt om se pune în rând... carnea toceşte fierul... bătrânii robiţi cântă... femeile blestemă pe cei mişei... Dar în oraşele cele nouă ale tale, o, ţară română, nu se mai aude de vitejie... ci de lăcomie şi nedreptate!.. Pe câmpiile tale şi pe drumuri trec feţe serbede şi veştede, fluierând doine dureroase!

60.

Viscolul pustiirii a suflat pe acest pământ... sângele părinţilor în vinele strâmte ale strănepoţilor a secat!

61.

Viforoase erau vremile cele vechi... dar oamenii se năşteau tari!.. Pământul era acoperit de dărâmături şi de trupuri moarte... dar din acele câmpii ce fumegau de pârjol şi de

măcel se înălțau strigări de biruințe şi de slobozenie... Ticăloşia şi moartea sunt şi acum... dar unde sunt slobozenia şi biruința... şi strigările ce se înalță sunt numai ale durerii!.. Ce ar fi ajuns pământul acesta dacă strămoşii noştri ar fi dormitat şi ei!..

62.

Deşteaptă-te, pământ român! biruie-ți durerea; e vremea să ieşi din amorțire, seminție a domnitorilor lumii!.. Aştepți oare, spre a învia, ca strămoşii să se scoale din morminte?.. Într-adevăr, într-adevăr ei s-au sculat, şi tu nu i-ai văzut... Ei au grăit, şi tu nu i-ai auzit... Cinge-ți coapsa ta, caută şi ascultă... Ziua dreptății se apropie... toate popoarele s-au mişcat... căci furtuna mântuirii a început!..

63.

Nu ți s-a zis oare prin gura mucenicilor tăi: „Şi Domnul părinților voştri se va îndura de lacrimile slugilor sale şi va scula pe unul dintre voi, care va aşeza pe urmaşii voştri iarăşi în volnicia şi puterea lor de mai înainte?”

64.

Deci, timpul sosit-a... Semne s-au ivit pe cer... pământul s-a clătinat de bucurie... blestemul înfricoşat s-a auzit dinspre apus... şi toate popoarele s-au deşteptat.

65.

Cinge-ți coapsa, țară română... şi-ți întăreşte inima... miazănoapte şi miazăzi, apusul şi răsăritul, lumina şi întunericul, cugetul dezbrăcător şi dreptatea s-au luat la luptă... Urlă vijelia de pe urmă... Duhul Domnului trece pe pământ!...